

Наукові перспективи
Видавнича група

**ВІСНИК НАУКИ ТА
ОСВІТИ**
ISSN 2786-6165 (online)

Bulletin of Science and Education

№ 2(44) 2026

Видавнича група «Наукові перспективи»

Християнська академія педагогічних наук України

«Вісник науки та освіти»

№ 2(44) 2026

Київ – 2026

Publishing Group «Scientific Perspectives»
Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

"Bulletin of Science and Education"

№ 2(44) 2026

Kyiv – 2026

ISSN 2786-6165 Online

УДК 001.32:1 /3/(477)(02)

Ідентифікатор медіа R40-05847

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-2\(44\)](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-2(44))

«Вісник науки та освіти»: журнал. 2026. № 2(44) 2026. С. 3860

Рекомендовано до видавництва Всеукраїнською Асамблеєю докторів наук з державного управління
(Рішення від 02.03.2026, № 1/3-26)

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України 10.10.2022
№ 894 журналу присвоєні категорії "Б" із історії та
археології (спеціальність - 032 Історія та археологія) та
педагогіки (спеціальність - 011 Освітні, педагогічні науки)**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від
23.12.2022 № 1166 журналу присвоєна категорія Б з філології
(спеціальність - 035 філологія)**

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної академії наук Азербайджану, Всеукраїнської асоціації педагогів і психологів з духовно-морального виховання та Всеукраїнської асамблеї докторів наук з державного управління

Журнал публікує наукові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів гуманітарних наук та мистецтва

Цільова аудиторія: вчені, лінгвісти, літературознавці, перекладачі, мистецтвознавці, культурознавці, педагоги, соціологи, історики, археологи, а, також, інші фахівці з різних сфер життєдіяльності суспільства, де знаходиться застосування тематики наукового журналу

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar

Головний редактор: Котельницький Назар Анатолійович – член-кореспондент Української Академії Наук, кандидат історичних наук, доцент кафедри мовної підготовки та міжкультурних комунікацій, ЗВО Університет трансформації майбутнього (м. Чернігів, Україна)

Редакційна колегія:

- ✓ **Азарова Лариса Євстахіївна** - докт.філол.наук, професор, завідувач кафедри мовознавства Вінницького національного технічного університету (Україна)
- ✓ **Берест Ігор Романович** - доктор історичних наук, професор кафедри медійних технологій, інформаційної та книжкової справи, Національного університету «Львівська політехніка» (Україна)
- ✓ **Беррі, Стівен** доктор історичних наук, професор, професор епохи Громадянської війни Коледжу мистецтв і наук Франкліна Університету Джорджії (США)
- ✓ **Вуколова Катерина Володимирівна** – кандидат філологічних наук, доцент кафедри романо-германської філології та перекладу Білоцерківського національного аграрного університету (Біла Церква, Україна), доцент Дніпровського відділення центру наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України, Дніпро, Україна (Україна)
- ✓ **Гурко Олена Василівна** - доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, (Дніпро, Україна)
- ✓ **Заур Алієв** доктор філософії з історії науки, доктор філософії з політичних наук, доцент, доцент Інституту філософії та соціології НАНА, Азербайджан (Азербайджан)
- ✓ **Оскар Чамоса** кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії Коледжу мистецтв і наук Франкліна Університету Джорджії, (США)

- ✓ **Островський Олександр Олександрович**, доктор філософії, доцент, доцент кафедри філології, Закарпатський угорський університет ім. Ф.Ракоці II (Україна)
- ✓ **Попа, Іоана** кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії Інституту соціальних наук про політику (Франція)
- ✓ **Робак Ігор Юрійович** - доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри суспільних наук Харківського національного медичного університету (Україна)
- ✓ **Рубан Микола Юрійович** - доктор філософії з історії та археології, член правління Луганського обласного об'єднання ВУТ "Просвіта" імені Тараса Шевченка, голова правління громадської організації "Фонд відновлення залізничної спадщини України" (Україна)
- ✓ **Сайд М. Ісмаїл** доктор наук, професор, професор кафедри англійської мови, Коледж природничих наук і гуманітарних наук, Університет принца Саттама бін Абдулазіза, Аль-Хардж (Саудівська Аравія)
- ✓ **Синявська Олена Олександрівна** - кандидат історичних наук, доцент, доцент Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (Україна)
- ✓ **Січкаренко Галина Геннадіївна** - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій (Україна)
- ✓ **Скляр Ірина Олександрівна** - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української філології, доцент кафедри світової літератури Горлівського інституту іноземних мов ДВНЗ Донбаський Державний педагогічний університет, постдокторант (Україна)
- ✓ **Супрун Володимир Миколайович** – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри журналістики та українознавства Національного університету водного господарства та природокористування (Україна)
- ✓ **Хитровська Юлія Валентинівна** - доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Україна)
- ✓ **Юган Наталія Леонідівна** – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри літературознавства, східної філології і перекладу Луганського національного університету імені Тараса Шевченка, практичний психолог у закладах освіти, член Центру українсько-європейського наукового співробітництва, Української асоціації когнітивної лінгвістики та поетики, Міжнародної федерації арт-терапії та самореалізації особистості (Україна)

Статті розміщені в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

- Балагутрак М.П., Капелюшний В.П.** 3054
КРИМІНАЛЬНІ ЗЛОЧИНИ НА ГАЛИЦЬКІЙ ГУЦУЛЬЩИНІ В КІНЦІ XIX – НА ПОЧАТКУ XX СТ.: ПРИЧИНИ ТА ОСОБЛИВОСТІ
- Бармак М.В., Ковалишин Н.М.** 3070
ВИКОРИСТАННЯ ПРОБЛЕМНО-ПОШУКОВИХ ТА KEY-МЕТОДІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КЛЮЧОВИХ ТЕМ ДАВНЬОЇ ТА СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ
- Бармак М.В., Козак І.М.** 3085
УКРАЇНСЬКА ТА ПОЛЬСЬКА КРЕДИТНА КООПЕРАЦІЯ В СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ: ПОРІВНЯЛЬНА МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ І КОНКУРЕНЦІЇ (1890–1914 РР.)
- Бзунько Г.Б.** 3100
МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ В ГУМАНІТАРНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ
- Брославська Т.В.** 3116
МИТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ В ДРУГІЙ РЕЧІ ПОСПОЛИТІЙ (1920–1930-ті РР.)
- Буяк Б., Волощук О.** 3128
DIGITAL-ДЕМОГРАФІЯ: ВИКОРИСТАННЯ ВІДКРИТИХ ДАНИХ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ЗМІН ЕТНІЧНОГО СКЛАДУ НАСЕЛЕННЯ
- Владика В.В., Алексієвець Л.М.** 3140
ЕВОЛЮЦІЯ ТА ІНСТИТУАЛІЗАЦІЯ ЄВРОАТЛАНТИЧНОГО КУРСУ УКРАЇНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ (2014-2021)
- Гаврилів І.О.** 3155
ДИТЯЧІ САДКИ, ЗАХОРОНКИ ТА ГРОМАДО-ЦЕНТРИЧНІ МОДЕЛІ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ У ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІЙ ЦЕРКВІ ТА БАПТИЗМІ ГАЛИЧИНИ Й ВОЛИНИ В МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД (1920–1930-ті РОКИ): ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

УДК 327(477):355.4(470:477)«2014/2021»

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-2\(44\)-3140-3154](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-2(44)-3140-3154)

Владика Володимир Васильович аспірант четвертого року навчання Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, <https://orcid.org/0009-0005-7047-8709>

Алексієвець Леся Миколаївна докторка історичних наук, професорка, професорка кафедри всесвітньої історії та релігієзнавства, Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, м. Тернопіль, <https://orcid.org/0000-0002-0030-3314>

ЕВОЛЮЦІЯ ТА ІНСТИТУАЛІЗАЦІЯ ЄВРОАТЛАНТИЧНОГО КУРСУ УКРАЇНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ (2014-2021)

Анотація. У статті здійснено комплексний аналіз еволюції та інституційного оформлення євроатлантичного курсу України у 2014–2021 роках в умовах російської збройної агресії та трансформації безпекового середовища в Європі. Досліджено зміну зовнішньополітичної та безпекової стратегії держави – від відмови від політики позаблоковості до послідовної інтеграції в структури НАТО як ключового механізму гарантування національної безпеки та державного суверенітету. Особливу увагу приділено правовому та конституційному закріпленню курсу на членство, реформуванню сектору безпеки й оборони відповідно до принципів демократичного цивільного контролю, впровадженню стандартів і процедур Альянсу, переходу на «J-структуру» управління, удосконаленню системи стратегічного планування та запровадженню філософії Mission Command у Збройних Силах України.

Проаналізовано значення політичних рішень самітів НАТО, діяльність Комісії Україна–НАТО, функціонування Трастових фондів і реалізацію Комплексного пакета допомоги, а також наслідки надання Україні статусу партнера з розширеними можливостями у 2020 році. Окреслено вплив внутрішніх політичних процесів, соціально-економічних викликів і зовнішніх факторів, зокрема санкційної політики проти РФ, на динаміку реформ та поглиблення взаємосумісності.

Обґрунтовано висновок, що попри формальне уповільнення окремих показників імплементації стандартів у 2019–2021 роках, фактично відбувався процес «тихої інтеграції», спрямований на структурну модернізацію

оборонного сектору. Доведено, що саме ця системна трансформація забезпечила якісне зростання обороноздатності України та стала одним із визначальних чинників підвищення стійкості держави напередодні повномасштабного вторгнення 2022 року.

Ключові слова: Україна, НАТО, євроатлантична інтеграція, російська агресія, безпека та оборона, міжнародні відносини, взаємосумісність, Збройні Сили України.

Volodymyr Vasyliovych Vladyka fourth-year postgraduate student at Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University, Ternopil, <https://orcid.org/0009-0005-7047-8709>

Lesya Mykolaivna Aleksiyevevs Doctor of Historical Sciences, Professor, Professor of the Department of World History and Religious Studies, V. Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University, Ternopil, <https://orcid.org/0000-0002-0030-3314>

EVOLUTION AND INSTITUTIONALIZATION OF UKRAINE'S EURO-ATLANTIC COURSE IN THE CONTEXT OF RUSSIAN ARMED AGGRESSION (2014–2021)

Abstract. The article provides a comprehensive analysis of the evolution and institutional consolidation of Ukraine's Euro-Atlantic course in 2014–2021 amid Russian armed aggression and the transformation of the European security environment. It examines the shift in the state's foreign and security policy strategy –from abandoning the policy of non-alignment to consistent integration into NATO structures as a key mechanism for ensuring national security and safeguarding state sovereignty.

Particular attention is paid to the legal and constitutional entrenchment of the membership course, the reform of the security and defense sector in accordance with the principles of democratic civilian control, the implementation of Alliance standards and procedures, the transition to the “J-structure” of command and control, the improvement of the strategic planning system, and the introduction of the Mission Command philosophy in the Armed Forces of Ukraine.

The study analyzes the significance of NATO summit decisions, the activities of the NATO–Ukraine Commission, the functioning of NATO Trust Funds and the implementation of the Comprehensive Assistance Package, as well as the implications of granting Ukraine Enhanced Opportunities Partner status in 2020. It outlines the influence of domestic political processes, socio-economic

challenges, and external factors, including sanctions policy against the Russian Federation, on the pace of reforms and the deepening of interoperability.

The article substantiates the conclusion that despite the formal slowdown of certain indicators of standards implementation in 2019–2021, a process of “quiet integration” was in fact underway, aimed at the structural modernization of the defense sector. It is demonstrated that this systemic transformation ensured a qualitative increase in Ukraine’s defense capability and became one of the decisive factors in strengthening the state’s resilience on the eve of the full-scale invasion in 2022.

Keywords: Ukraine, NATO, Euro-Atlantic integration, Russian aggression, security and defense, international relations, interoperability, Armed Forces of Ukraine.

Постановка проблеми. Російська збройна агресія проти України зумовила докорінну зміну безпекового середовища та актуалізувала потребу переосмислення зовнішньополітичних і оборонних пріоритетів держави. За цих умов євроатлантична інтеграція набула не декларативного, а стратегічно необхідного характеру. Водночас, процес її інституціоналізації у 2014–2021 роках супроводжувався внутрішніми реформами, зовнішніми викликами та неоднорідною динамікою імплементації стандартів НАТО, що потребує комплексного наукового аналізу для з’ясування закономірностей і результатів трансформації оборонної політики України.

Наукова значущість статті полягає у комплексному осмисленні процесу правового закріплення євроатлантичного курсу України в умовах збройної агресії як цілісного явища, що поєднує політичні рішення, нормативно-правові зміни та глибинну трансформацію сектору безпеки й оборони. Робота розширює наукові уявлення про механізми адаптації держави до системи колективної безпеки НАТО та уточнює роль «тихої інтеграції» у зміцненні обороноздатності. Практична значущість результатів полягає у можливості їх використання при розробленні стратегічних документів у сфері національної безпеки, удосконаленні механізмів взаємосумісності зі структурами Альянсу, а також у навчальному процесі з міжнародних відносин, безпекових студій і державного управління.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематика взаємин України з НАТО ґрунтовно висвітлена в сучасній науковій літературі. Серед узагальнюючих досліджень доцільно виокремити праці М. Алексієвця та Я. Секо [1], Л. та М. Алексієвців [2; 12], С. Пирожкова, І. Кресіна, А. Кудряченка й Ю. Шемшученка [4], С. Віднянського [22], І. Артџомова, І. Тодорова і П. Токара [24], а також Т. Мелещенко та І. Волошина [25].

Значний внесок у вивчення зазначеної тематики зробили М. Алексієвець, Л. Алексієвець та В. Знак, які у своїх спільних працях комплексно проаналізували історіографію відносин 1991–2020 років [27], динаміку військово-політичної співпраці [3] та трансформацію взаємодії в умовах повномасштабного вторгнення [18]. Особливої уваги заслуговує їхній доробок щодо еволюції стратегічних рішень Альянсу крізь призму аналізу самітів 2008–2025 років [26], що дозволяє простежити зміну безпекових парадигм у Східній Європі. Особливий сегмент наукового дискурсу становлять вузькоспеціалізовані дослідження, зосереджені на практичних механізмах і конкретних інструментах інтеграції України до Північноатлантичного Альянсу. До цієї групи належать праці І. Стецури [16], В. Знака [17], С. Петкова [19], В. Шемаєва [20], а також І. та Н. Тодорових [21].

Формулювання мети статті та завдань. Мета статті полягає у комплексному аналізі еволюції та інституціоналізації євроатлантичного курсу України у 2014–2021 роках в умовах російської збройної агресії, а також у з'ясуванні впливу безпекових викликів на трансформацію механізмів співпраці з НАТО. Для досягнення поставленої мети передбачено виконання таких завдань: простежити зміну зовнішньополітичної парадигми України від позаблоковості до стратегічної інтеграції в систему колективної безпеки; проаналізувати нормативно-правове та конституційне закріплення курсу на членство; охарактеризувати ключові інституційні реформи сектору безпеки й оборони та процес імплементації стандартів Альянсу; визначити роль практичних інструментів співпраці й політичних рішень у поглибленні взаємосумісності; оцінити значення «тихої інтеграції» як чинника зміцнення обороноздатності держави.

Виклад основного матеріалу. Межа 2013–2014 років позначилася радикальною трансформацією українського державотворення, що спричинило повний перегляд взаємин із НАТО. Революція Гідності, анексія Кримського півострова та розгортання збройної агресії з боку рф змусили українське керівництво відмовитися від формальної політики багатовекторності. Пріоритетом стала стратегія національного виживання, що ґрунтувалася на глибокій євроатлантичній інтеграції [1, с. 40]. Варто зауважити, що попри тривалу участь України у миротворчих операціях Альянсу, ідея повноправного членства раніше не мала широкої популярності серед громадян. Основними перешкодами були деструктивний вплив російського інформаційного простору та необґрунтована довіра еліт до гарантій, прописаних у Будапештському меморандумі. Проте перехід конфлікту у фазу «гібридної війни» докорінно змінив суспільні настрої, зробивши вступ до НАТО єдиним дієвим механізмом захисту суверенітету.

Варто наголосити, що такий цивілізаційний вибір став логічним продовженням тривалого процесу самоідентифікації держави, адже історія України є органічною та невід'ємною частиною всесвітнього історичного процесу, що зумовлює її прагнення до європейських безпекових стандартів [2, с. 15].

Після лютого 2014 року безпекова ситуація для України докорінно змінилася: державні інституції почали функціонувати в умовах фактичної неоголошеної війни. Упродовж 2014–2019 років зовнішньополітична діяльність Києва була зосереджена насамперед на збереженні державного суверенітету та залученні міжнародної підтримки у протидії російській агресії [3, с. 307]. До цього періоду взаємодія з НАТО ґрунтувалася на положеннях Рамкового документа «Партнерство заради миру» та «Хартії про особливе партнерство». Згідно з нормами останньої, Комісія Україна–НАТО могла бути скликана за ініціативою України у разі виникнення безпосередньої загрози її територіальній цілісності. Саме цей механізм використано українською стороною у березні 2014 року [4, с. 185–186].

2 березня 2014 року у Брюсселі було терміново скликано засідання Комісії Україна–НАТО, присвячене розвитку подій у Криму. За його підсумками Північноатлантична рада ухвалила заяву, в якій рішуче засудила воєнну ескалацію з боку російської федерації, кваліфікувала її дії як порушення норм міжнародного права та закликала повернути війська до місць їх постійної дислокації. Упродовж весняно-літнього періоду 2014 року консультації відбувалися з беспрецедентною частотою: 12 березня пройшло засідання Комітету НАТО з планування на випадок надзвичайних ситуацій, 14 березня – позачергова зустріч Ради євроатлантичного партнерства, а 1 квітня – засідання міністрів закордонних справ у межах Комісії Україна–НАТО [5]. Окремого значення набув формат «Групи друзів України в НАТО», ініційований Литвою за підтримки Канади, Великої Британії, Польщі та інших країн-членів Альянсу [4, с. 97].

Вагоме місце в подіях 2014 року займає період боїв за Іловайськ. 29 серпня, після відкритого введення підрозділів регулярної армії російської федерації на територію України, було вдруге ініційовано позачергове засідання Комісії Україна–НАТО. Під час консультацій держави-члени Альянсу консолідовано охарактеризували дії РФ як акт прямої агресії. У відповідь НАТО припинило практичну співпрацю з росією та суттєво звузило політичні контакти з кремлем [4, с. 95]. Паралельно країни Альянсу запровадили комплексну санкційну політику, що включала персональні обмеження щодо окремих посадовців, фінансово-економічні заходи проти банківської сфери, а також секторальні санкції в енергетичному та оборонно-промисловому секторах. Попри значні економічні втрати для

росії – орієнтовно до 20 млрд доларів щорічно (1–1,5 % ВВП) – санкційний тиск не спричинив швидкої деокупації українських територій, що було зумовлено подальшою конфронтаційною політикою москви [4, с. 125].

Ключові рішення щодо надання Україні практичної підтримки були ухвалені під час саміту НАТО в Уельсі 4–5 вересня 2014 року. У межах цього заходу започатковано п'ять цільових фондів, покликаних усунути найуразливіші аспекти оборонної системи держави [6]. Один із фондів спрямовувався на вдосконалення систем управління, контролю, зв'язку та комп'ютерного забезпечення, що мало вирішальне значення для координації дій підрозділів у районі проведення Антитерористичної операції. Інші фонди охоплювали сфери логістики й стандартизації, а також кібербезпеки.

Два напрями мали соціально-гуманітарний характер і передбачали перепідготовку та соціальну адаптацію військовослужбовців, а також їхню медичну реабілітацію.

У 2015 році, на звернення української сторони, було створено ще один фонд, орієнтований на протидію саморобним вибуховим пристроям та утилізацію надлишкових боєприпасів [7].

Окремої уваги заслуговує Цільовий фонд із кіберзахисту. У жовтні 2014 року було укладено Міжвідомчу декларацію про співпрацю в цій галузі, яка визначила основні напрями взаємодії. Пріоритетом фонду стало сприяння Україні у формуванні та посиленні технічних спроможностей для протидії кіберзагрозам, що набули системного характеру в контексті застосування росією «гібридних» методів ведення війни [8]. У межах реалізації домовленостей у 2015 році Служба безпеки України уклала відповідну угоду з Румунською службою інформації, що створило можливості для використання передових практик держав – членів НАТО з метою захисту національних інформаційних ресурсів [9].

Юридичне оформлення відмови від політики «позаблоковості» відбулося 23 грудня 2014 року, коли Верховна Рада України більшістю в 303 голоси ухвалила Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо відмови України від здійснення політики позаблоковості» [10]. Цим законом стратегічна мета держави – поглиблення співпраці з Організацією Північноатлантичного договору та набуття членства в ній – отримала формальне правове закріплення. Рішення фактично відновило курс на євроатлантичну інтеграцію, який було перервано у 2010 році, й створило основу для подальшої інституційної інтеграції України в систему колективної безпеки НАТО. Уже 27 січня 2015 року Парламент ухвалив Звернення до світової спільноти, у якому російську федерацію вперше офіційно визнано державою-агресором, а окремі райони Донецької та Луганської областей – тимчасово окупованими територіями [11].

У 2015 році співпраця України з НАТО набула системного та інституційного характеру. 21–22 вересня відбувся офіційний візит Генерального секретаря НАТО Єнса Столтенберга до України, під час якого було підписано Угоду про статус Представництва НАТО. Це рішення було унікальним: Представництво об'єднало Офіс зв'язку та Центр інформації та документації, отримавши статус дипломатичної місії з відповідними імунитетами. Така структура надала експертам Альянсу можливість безпосередньо консультувати українські відомства з питань реформування сектору безпеки [7].

Оцінюючи цей етап, дослідники зазначають, що трансформація відносин України та Альянсу у період 1991–2019 років пройшла складний шлях від початкового партнерства до глибокої інституційної взаємодії, що заклало підвалини для сучасної оборонної моделі [12, с. 130].

Під час візиту також було підписано Дорожню карту зі стратегічних комунікацій та Спільну декларацію щодо посилення оборонно-технічного співробітництва. Остання пізніше трансформувалася у «Дорожню карту Україна–НАТО з оборонно-технічного співробітництва», підписану 17 грудня 2015 року, яка визначила ключові напрями модернізації Збройних Сил України, зокрема у частині взаємосумісності з військовими силами Альянсу [13].

Українським важливим стало надання підтримки у сфері медицини та реабілітації. У вересні 2015 року було укладено Імплементативну угоду щодо підтримки та постачання, що відкрила Україні доступ до проєктів НАТО з медичної реабілітації постраждалих учасників Антитерористичної операції. За умов обмежених ресурсів та недостатнього досвіду лікування складних бойових травм така допомога стала критичною для збереження життя та здоров'я українських військовослужбовців. За словами Генерального секретаря НАТО Й. Столтенберга, Альянс перейшов від моральної підтримки до практичного навчання, надання допомоги в логістиці та системах командування, що фактично започаткувало процес трансформації українських збройних сил за західним зразком ще до офіційного отримання Плану дій щодо членства [14].

Значним аспектом розвитку євроатлантичного курсу в цей період стало переосмислення ключових принципів національної безпеки на рівні стратегічних документів. Упродовж 2015 року була розроблена та затверджена нова Стратегія національної безпеки та Воєнна доктрина України. В цих документах Організація Північноатлантичного договору вперше за багато років визначалася не просто як партнер, а як головний орієнтир у процесі модернізації безпекового сектору. Зокрема, Воєнна доктрина 2015 року чітко визначила пріоритет завдання: до 2020 року

досягти повної взаємосумісності Збройних Сил України з військами країн-членів Альянсу. Це передбачало не лише закупівлю окремих зразків озброєння, а комплексну структурну перебудову, включно з системами логістики, зв'язку та стандартами оперативного планування [15; 3, с. 309].

Значним чинником практичної співпраці стало розширення масштабів спільних військових навчань. На тлі активних бойових дій на Сході серії навчань «Rapid Trident» та «Sea Breeze» перетворилися з «тренувань заради партнерства» на платформи для передачі реального бойового досвіду та освоєння західних тактик ведення бою. У 2015 році на базі Міжнародного центру миротворчості та безпеки на Яворівському полігоні було створено «Об'єднану багатонаціональну групу з підготовки – Україна», до складу якої увійшли інструктори зі США, Канади, Великої Британії та Литви. Це дало змогу розпочати системну підготовку українських підрозділів за стандартами НАТО, що охоплювала не лише вогневу підготовку, а й тактичну медицину, протидію снайперам та використання засобів радіо-електронної боротьби [16, с. 74–75].

Аналізуючи впровадження стандартів НАТО у 2014–2015 роках, варто виділити ключову роль Міністерства оборони України у створенні спеціалізованих робочих груп. Якщо до 2014 року процес стандартизації мав переважно формальний характер і стосувався лише підрозділів, задіяних у миротворчих операціях, то з 2015 року він охопив усі напрямки військового будівництва. Було розпочато реалізацію «Цілей партнерства», що включали 219 конкретних стандартів. До кінця 2015 року спостерігався помітний прогрес у сферах розвідки, топографічного забезпечення та зв'язку [17, с. 171]. Важливою подією стало підписання Імплементативної угоди щодо логістичного співробітництва, яка надала Україні доступ до електронних каталогів НАТО з матеріально-технічного забезпечення та сприяла переходу Збройних Сил на новий рівень організації постачання [18, с. 1918].

Одночасно з посиленням обороноздатності трансформація курсу передбачала запровадження ефективного цивільного контролю над сектором безпеки – однієї з ключових вимог НАТО. У 2015 році за підтримки Представництва Альянсу в Україні було проведено функціональний аудит системи управління Міністерства оборони та Генерального штабу Збройних Сил України [19, с. 42–43]. Це стало відправною точкою для переходу на стандартизовану «J-структуру», яка чітко розмежовує повноваження у сфері оборонної політики, стратегічного планування та оперативного керівництва [19, с. 43]. Такий підхід дозволяв подолати радянську модель дублювання функцій і забезпечував інституційну сумісність українських Збройних Сил із структурами Альянсу [20, с. 50].

Слід також відзначити значення Річних національних програм, які у 2014–2015 роках отримали суттєво змістовне наповнення. Якщо попередні програми часто носили декларативний характер, то Річна національна програма-2015 була орієнтована на конкретні заходи з протидії агресії та підвищення стійкості державних інституцій. Програма охоплювала питання реформування спецслужб, зокрема Служби безпеки України, боротьби з корупцією в оборонній сфері та забезпечення прозорості оборонних закупівель. Хоча її реалізація у цей період ускладнювалася хронічним недофінансуванням та опором частини бюрократії, сама програма слугувала ефективним механізмом тиску західних партнерів на українську владу з метою впровадження демократичних стандартів [21, с. 49].

Період 2016–2019 років ознаменувався переходом від антикризових заходів до системної трансформації сектору безпеки. Важливим кроком стало ухвалення Стратегічного оборонного бюлетеня України у травні 2016 року, розробленого за участю радників НАТО. Документ окреслив п'ять стратегічних цілей, серед яких були впровадження демократичного цивільного контролю та створення ефективної логістичної системи. На основі цих пріоритетів на Варшавському саміті НАТО у липні 2016 року було затверджено Комплексний пакет допомоги, який об'єднав понад 40 цільових напрямів співпраці та засвідчив перехід до всебічної розбудови оборонних спроможностей України [22, с. 10–12].

У 2017 році питання Плану дій щодо членства знову опинилося в центрі політичної уваги. 8 червня Верховна Рада ухвалила зміни до законодавства, якими членство в НАТО вперше після 2010 року було визначене пріоритетним стратегічним завданням. У березні 2018 року Україна офіційно отримала статус країни-аспіранта, що юридично підтвердило визнання Альянсом її євроатлантичних прагнень. Завершальним кроком інституціоналізації стало ухвалення Закону «Про національну безпеку» у 2018 році, який закріпив перехід до сучасної моделі стратегічного управління [7].

Проте процес трансформації зустрів зовнішній спротив. Прийняття Закону «Про освіту» у 2017 році стало підставою для того, що Угорщина почала блокувати засідання Комісії Україна–НАТО на високому політичному рівні, змушуючи Україну шукати альтернативні формати діалогу. Незважаючи на це, 7 лютого 2019 року відбулася знакова подія – конституційне закріплення євроатлантичного курсу. Верховна Рада внесла зміни до Конституції, закріпивши стратегічний напрям на членство в ЄС та НАТО як обов'язковий для всіх гілок влади [23].

Зміна влади у 2019 році створила виклик для збереження стабільності обраного курсу. Попри побоювання щодо можливого перегляду політики

адміністрацією В. Зеленського, інституційна інерція забезпечила продовження вектора реформ. Перший закордонний візит Президента до Брюсселя у червні 2019 року був спрямований на підтвердження незмінності стратегічних пріоритетів. Додатковим сигналом стало відвідування України Північноатлантичною радою у жовтні 2019 року [24, с. 178].

Значним кроком у розвитку відносин є рішення від червня 2020 року надати Україні статус партнера з розширеними можливостями. Це відкрило ширший доступ до програм взаємосумісності, розвідданих та дозволило залучати українських фахівців до роботи штабів НАТО [15, с. 76]. Водночас внутрішній порядок денний у 2020–2021 роках ускладнювався пандемією та спробами досягти компромісу в Нормандському форматі, що часом створювало враження зменшеної уваги до питань НАТО [25, с. 106–107].

Аналіз процесу інституціалізації показує певний парадокс: попри дипломатичні вимоги щодо Плану дій щодо членства, темпи впровадження стандартів формально знизилися – до 62,6% від запланованого обсягу станом на липень 2021 року [25, с. 108]. Проте це не свідчило про відмову від курсу.

Навпаки, відбувався своєрідний «тихий» процес інтеграції: поки цивільна влада була зосереджена на протидії пандемії, у Збройних Силах України завершувалося впровадження «J-структури», філософії Mission Command та підготовка офіцерів за стандартами НАТО.

У 2021 році Брюссельський саміт НАТО підтвердив непорушність рішень Бухарестського саміту 2008 року. Указ Президента від 23 липня 2021 року щодо невідкладних заходів із поглиблення інтеграції став відповіддю на зростаючі загрози. Останній етап перед широкомасштабним вторгненням характеризувався жорсткою позицією Альянсу щодо ультиматумів російської федерації. Заяви Генерального секретаря НАТО Єнса Столтенберга у грудні 2021 року про те, що РФ не має права вето на розширення Альянсу, стали кульмінацією політичної підтримки [26, с. 3479].

Висновки

Отже, період 2014–2021 років став визначальним етапом у трансформації євроатлантичного курсу України, що еволюціонував від формального партнерства до глибокої інституційної інтеграції з Організацією Північноатлантичного договору. Російська збройна агресія виступила каталізатором системного перегляду зовнішньополітичної та безпекової стратегії держави, перетворивши інтеграцію до НАТО з одного з можливих напрямів зовнішньої політики на ключовий механізм забезпечення національного виживання та відновлення територіальної цілісності.

Дослідження показало, що початковий етап цього періоду співпраці характеризувався активізацією політичного діалогу та запровадженням

механізмів практичної допомоги, зокрема через систему Трастових фондів, інституційну присутність Представництва НАТО в Україні та розширення форматів військової підготовки. У подальшому відбувся перехід до системної трансформації сектору безпеки й оборони: імплементації стандартів Альянсу, запровадження «J-структури», реформування логістики, посилення цивільного контролю та переорієнтації стратегічних документів на досягнення повної взаємосумісності із силами держав-членів НАТО.

Особливого значення набуло правове та конституційне закріплення курсу на членство, що забезпечило його незворотність незалежно від політичних змін. Попри зовнішні перешкоди та тимчасове формальне уповільнення окремих показників імплементації стандартів у 2019–2021 роках, фактично відбувався процес «тихої інтеграції», який поглиблював інституційну сумісність українського оборонного сектору з системою колективної безпеки НАТО.

Таким чином, до початку широкомасштабного вторгнення 2022 року Україна підійшла вже як держава з оновленою оборонною моделлю, значною мірою адаптованою до натівських принципів управління, планування та підготовки військ. Саме ця системна трансформація стала одним із ключових чинників підвищення стійкості та обороноздатності держави в умовах ескалації російської агресії.

Література:

1. Алексієвєць М., Секо Я. Зовнішня політика України: від багатовекторності до безальтернативності. *Україна – Європа – Світ : міжн. зб. наук. праць. Серія: Історія, міжнародні відносини*. 2016. Вип. 17. С. 34–49.
2. Алексієвєць Л., Алексієвєць М. Історія України – органічна частина всесвітньої історії. *Україна – Європа – Світ : міжн. зб. наук. праць*. 2012. Вип. 9. С. 13–22.
3. Алексієвєць М., Алексієвєць Л., Знак В. Військово-політична співпраця України і НАТО періоду російсько-української війни (історичний аспект). *Сторінки історії: збірник наукових праць*. 2025. Вип. 60. Київ, 2025. С. 306–326.
4. Пирожков С., Кресіна І., Кудряченко А., Шемшученко Ю. Євроатлантичний вектор України: національна доповідь. Київ : НАН України, 2019. 328 с.
5. Комісія Україна–НАТО (1997–2023). *NATO: official website*. URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_50319.htm (дата звернення: 10.02.2026).
6. Wales Summit Declaration : Issued by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Wales, 05 September 2014. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_112964.htm (дата звернення: 07.01.2026).
7. Відносини Україна – НАТО. *NATO: офіційний сайт*. URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_37750.htm (дата звернення: 10.02.2026).
8. Угода про реалізацію Трастового фонду Україна – НАТО з питань кібербезпеки: Угода між Службою безпеки України та Організацією НАТО із зв'язку та інформації від 18.12.2014 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/642_063 (дата звернення: 10.02.2026).

9. Угода про реалізацію Трестового фонду Україна – НАТО з питань кібербезпеки між Службою безпеки України та Румунською службою інформації від 23.07.2015 р. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/642_063 (дата звернення: 10.02.2026).

10. Про внесення змін до деяких законів України щодо відмови України від здійснення політики позаблоковості : Закон України від 23.12.2014 р. № 35-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/35-19> (дата звернення: 10.02.2026).

11. Про звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй... щодо визнання Російської Федерації державою-агресором : Постанова Верховної Ради України від 27.01.2015 р. № 129-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/129-19> (дата звернення: 10.02.2026).

12. Алексієвець Л., Алексієвець М. Трансформація відносин України та НАТО в 1991–2019: історичний аспект. *Український історичний журнал*. 2020. Вип. 1. С. 126–142.

13. Україна та НАТО підписали Дорожню карту з оборонно-технічного співробітництва : повідомлення від 17.12.2015 р. *Місія України при НАТО : офіційний сайт*. URL: <https://ukraine-nato.mfa.gov.ua/news/43333-ukrajina-ta-nato-pidpisali-dorozhnyu-kartu-z-oboronno-tehnichnogo-spivrobitnictva> (дата звернення: 11.02.2026).

14. Імплементативна угода між Кабінетом Міністрів України та Організацією НАТО з підтримки та постачання про реалізацію співпраці у сфері медичної реабілітації від 22.09.2015 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950_034 (дата звернення: 11.02.2026).

15. Про Стратегію національної безпеки України : Указ Президента України від 26.05.2015 р. № 287/2015. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2872015-19070> (дата звернення: 11.02.2026).

16. Стецура І., Морганюк Д., Панасюк М. Окремі аспекти військово-технічного співробітництва України з країнами-членами Північноатлантичного Альянсу на сучасному етапі. *Молодий вчений*. 2020. № 6 (82). С. 73–78.

17. Знак В. Військова співпраця України з НАТО (1991–2019). *Україна – Європа – Світ : міжн. зб. наук. праць. Серія: Історія, міжнародні відносини*. 2019. Вип. 23. С. 166–175.

18. Алексієвець М., Алексієвець Л., Знак В. Взаємодія України-НАТО в умовах повномасштабного вторгнення. *Вісник науки та освіти. Серія «Історія та археологія»*. 2025. 9(39). С. 1912–1937.

19. Петков С., Копотун І., Коропатнік І., Кривенко О., Ануфрієв М. Стандарти НАТО та їх адаптація в Україні під час дії воєнного стану. *Матеріально-технічне забезпечення за стандартами НАТО в Україні 2022*. Київ : Професіонал, 2022. 496 с.

20. Шемасв В., Бегма В., Сидоренко С. Пріоритети нової ідеології військово-технічного співробітництва України з іноземними державами. *Наука і оборона*. 2018. № 4. С. 49–52.

21. Тодоров І., Тодорова Н. Річні національні програми як інструмент євроатлантичної інтеграції України. *Геополітика України: історія і сучасність*. 2018. Вип. 2 (21). С. 42–55.

22. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (2017–2019) / упоряд. А. Ю. Мартинов ; відп. ред. С. В. Віднянський. Київ : Ін-т історії України НАНУ, 2020. 430 с.

23. Україна, НАТО, ЄС. Що зміниться після закріплення євроатлантичного курсу країни в Конституції: новина. *Європейська правда*. 07.02.2019. URL: <https://www.euro-integration.com.ua/news/2019/02/07/7091907/> (дата звернення: 11.02.2026).
24. Артёмов І., Віднянський С., Тодоров І., Токар П. Європейська та євроатлантична інтеграція України: стан і перспективи реалізації (2014–2022 рр.): монографія. Ужгород : УжНУ, 2022. 284 с.
25. Мелещенко Т., Волошин І. Шлях України до НАТО: основні проблеми, здобутки та перспективи євроатлантичної інтеграції. *Український історичний журнал*. 2021. № 4 (559). С. 104–113.
26. Алексієвець Л. М., Алексієвець М. М., Знак В. М. Історія самітів НАТО: від Бухарестського до Гаазького саміту (2008-2025 рр.). Вісник науки та освіти. Серія «Історія та археологія». 2025. 11(41). С. 3471-3487.
27. Алексієвець М., Алексієвець Л., Знак В. Україна–НАТО: історіографія відносин (1991–2020). Сторінки історії. Збірник наукових праць. Київ, 2023. Вип. 55. С. 315–337.

References

1. Aleksiievets, M., & Seko, Ya. (2016). Zovnishnia polityka Ukrainy: vid bahatovektornosti do bezalternatyvnosti [Ukraine's foreign policy: from multi-vector to no alternative]. *Ukraina – Yevropa – Svit: mizhnarodnyi zbirnyk naukovykh prats*, Issue 17, 34–49. [in Ukrainian].
2. Aleksiievets, L., & Aleksiievets, M. (2012). Istoriia Ukrainy – orhanichna chastyna vsesvitnoi istorii [History of Ukraine as an organic part of world history]. *Ukraina – Yevropa – Svit: mizhnarodnyi zbirnyk naukovykh prats*, Issue 9, 13–22. [in Ukrainian].
3. Aleksiievets, M., Aleksiievets, L., & Znak, V. (2025). Viiskovo-politychna spivpratsia Ukrainy i NATO periodu rosiisko-ukrainskoi viiny (istorychnyi aspekt) [Military-political cooperation between Ukraine and NATO during the Russian-Ukrainian war (historical aspect)]. *Storinky istorii: zbirnyk naukovykh prats*, Issue 60, 306–326. [in Ukrainian].
4. Pyrozhkov, S., Kresina, I., Kudriachenko, A., & Shemshuchenko, Yu. (2019). *Yevroatlantychnyi vektor Ukrainy: natsionalna dopovid* [Euro-Atlantic vector of Ukraine: national report]. Kyiv: NAS of Ukraine, 328 p. [in Ukrainian].
5. Komisiia Ukraina–NATO (1997–2023) [NATO-Ukraine Commission (1997–2023)]. *NATO: official website*. Available at: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_50319.htm (accessed: 10.02.2026). [in Ukrainian].
6. *Wales Summit Declaration: Issued by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Wales* (2014, September 05). Available at: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_112964.htm (accessed: 07.01.2026).
7. Vidnosyny Ukraina – NATO [NATO-Ukraine relations]. *NATO: official website*. Available at: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_37750.htm (accessed: 10.02.2026). [in Ukrainian].
8. *Uhoda pro realizatsiiu Trastovoho fondu Ukraina – NATO z pytan kiberbezpeky* [Agreement on the implementation of the NATO-Ukraine Cyber Defence Trust Fund]: Agreement between the SSU and NATO Communications and Information Agency (2014, December 18). Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/642_063 (accessed: 10.02.2026). [in Ukrainian].

9. *Uhoda pro realizatsiiu Trastovoho fondu Ukraina – NATO z pytan kiberbezpeky mizh Sluzhboiu bezpeky Ukrainy ta Rumunskoiu sluzhboiu informatsii* [Agreement on the implementation of the NATO-Ukraine Cyber Defence Trust Fund between the SSU and the Romanian Intelligence Service] (2015, July 23). Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/642_063 (accessed: 10.02.2026). [in Ukrainian].

10. *Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy shchodo vidmovy Ukrainy vid zdijsnennia polityky pozablokovosti* [On amendments to some laws of Ukraine regarding Ukraine's refusal to implement a non-aligned policy]: Law of Ukraine No. 35-VIII (2014, December 23). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/35-19> (accessed: 10.02.2026). [in Ukrainian].

11. *Pro zvernennia Verkhovnoi Rady Ukrainy... shchodo vyznannia Rosiiskoi Federatsii derzhavoiu-ahresorom* [On the appeal of the Verkhovna Rada regarding the recognition of the Russian Federation as an aggressor state]: Resolution of the Verkhovna Rada No. 129-VIII (2015, January 27). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/129-19> (accessed: 10.02.2026). [in Ukrainian].

12. Aleksiievets, L., & Aleksiievets, M. (2020). Transformatsiia vidnosyn Ukrainy ta NATO v 1991–2019 rr.: istorychnyi aspekt [Transformation of relations between Ukraine and NATO in 1991–2019: historical aspect]. *Ukrainskyi istorychnyi zhurnal*, № 1, 126–142. [in Ukrainian].

13. *Ukraina ta NATO pidpysaly Dorozhniu kartu z oboronno-tekhnichnoho spivrobitnytstva* [Ukraine and NATO signed the Roadmap for defense-technical cooperation] (2015, December 17). Mission of Ukraine to NATO. Available at: <https://ukraine-nato.mfa.gov.ua/news/43333-ukrajina-ta-nato-pidpisali-dorozhnyu-kartu-z-oboronno-tehnichno-go-spivrobitnictva> (accessed: 11.02.2026). [in Ukrainian].

14. *Implementatsiina uhoda mizh Kabinetom Ministriv Ukrainy ta Orhanizatsiieiu NATO z pidtrymky ta postachannia pro realizatsiiu spivpratsi u sferi medychnoi rehabilitatsii* [Implementation agreement on medical rehabilitation] (2015, September 22). Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950_034 (accessed: 11.02.2026). [in Ukrainian].

15. *Pro Stratehiiu natsionalnoi bezpeky Ukrainy* [On the National Security Strategy of Ukraine]: Decree of the President of Ukraine No. 287/2015 (2015, May 26). Available at: <https://www.president.gov.ua/documents/2872015-19070> (accessed: 11.02.2026). [in Ukrainian].

16. Stetsura, I., Morhaniuk, D., & Panasiuk, M. (2020). Okremi aspekty viiskovo-tekhnichnoho spivrobitnytstva Ukrainy z krainamy-chlenamy NATO [Certain aspects of military-technical cooperation between Ukraine and NATO member states]. *Molodyi vchenyi*, № 6 (82), 73–78. [in Ukrainian].

17. Znak, V. (2019). Viiskova spivpratsia Ukrainy z NATO (1991–2019) [Military cooperation between Ukraine and NATO (1991–2019)]. *Ukraina – Yevropa – Svit: mizhnarodnyi zbirnyk naukovykh prats*, Issue 23, 166–175. [in Ukrainian].

18. Aleksiievets, M., Aleksiievets, L., & Znak, V. (2025). Vzaiemodiia Ukrainy-NATO v umovakh povnomasshtabnoho vtorhnennia [Interaction of Ukraine-NATO in the conditions of full-scale invasion]. *Visnyk nauky ta osvity. Seriia: Istorii ta arkhologii*, 9(39), 1912–1937. [in Ukrainian].

19. Pietkov, S., Kopotun, I., Koropatnik, I., Kryvenko, O., & Anufriiev, M. (2022). *Standarty NATO ta yikh adaptatsiia v Ukraini pid chas dii voiennoho stanu* [NATO standards and their adaptation in Ukraine during martial law]. Kyiv: Profesional, 496 p. [in Ukrainian].

20. Shemaiev, V., Behma, V., & Sydorenko, S. (2018). Priorytety novoi ideolohii viiskovo-tekhnichnoho spivrobitnytstva Ukrainy z inozemnymy derzhavamy [Priorities of the new ideology of military-technical cooperation of Ukraine]. *Nauka i oborona*, № 4, 49–52. [in Ukrainian].
21. Todorov, I., & Todorova, N. (2018). Richni natsionalni prohramy yak instrument yevroatlantychnoi intehratsii Ukrainy [Annual National Programs as an instrument of Euro-Atlantic integration of Ukraine]. *Heopolityka Ukrainy: istoriia i suchasnist*, Issue 2 (21), 42–55. [in Ukrainian].
22. Martynov, A. Yu., & Vidnianskyi, S. V. (Eds.). (2020). *Anotovana istorychna khronika mizhnarodnykh vidnosyn (2017–2019)* [Annotated historical chronicle of international relations (2017–2019)]. Kyiv: Institute of History of Ukraine, 430 p. [in Ukrainian].
23. *Ukraina, NATO, YeS. Shcho zminytsia pislia zakriplennia yevroatlantychnoho kursu v Konstytutsii* [Ukraine, NATO, EU. What will change after the constitutional anchoring of the Euro-Atlantic course]. (2019, February 07). *Yevropeiska pravda*. Available at: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2019/02/07/7091907/> (accessed: 11.02.2026). [in Ukrainian].
24. Artiimov, I., Vidnianskyi, S., Todorov, I., & Tokar, P. (2022). *Yevropeiska ta yevroatlantychna intehratsiia Ukrainy: stan i perspektyvy realizatsii (2014–2022 rr.)* [European and Euro-Atlantic integration of Ukraine: state and prospects (2014–2022)]. Uzhhorod: UzhNU, 284 p. [in Ukrainian].
25. Meleshchenko, T., & Voloshyn, I. (2021). Shliakh Ukrainy do NATO: osnovni problemy, zdobutky ta perspektyvy [Ukraine's path to NATO: main problems, achievements, and prospects]. *Ukrainskyi istorychnyi zhurnal*, № 4 (559), 104–113. [in Ukrainian].
26. Aleksiiievets, L., Aleksiiievets, M., & Znak, V. (2025). Istoriiia samitiv NATO: vid Bukharestskoho do Haazkoho samitu (2008–2025 rr.) [History of NATO summits: from the Bucharest to the Hague summit (2008–2025)]. *Visnyk nauky ta osvity. Seriia: Istoriiia ta arkeolohiia*, 11(41), 3471–3487. [in Ukrainian].
27. Aleksiiievets, M., Aleksiiievets, L., & Znak, V. (2023). Ukraina–NATO: istoriohrafiiia vidnosyn (1991–2020) [Ukraine–NATO: historiography of relations (1991–2020)]. *Storinky istorii: zbirnyk naukovykh prats*, Issue 55, 315–337. [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 13.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 28.02.2026